

МАГІСТЕРСЬКІЙ ПРОГРАМІ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ «КИЄВО-МОГИЛЯНСЬКА АКАДЕМІЯ» 5 років

Круглий стіл під такою назвою відбувся в Національному Університеті «Києво-Могилянська Академія» 26 січня 2006 р. у межах щорічної університетської конференції «Дні науки в НаУКМА». Метою круглого столу було ознайомити зацікавлених із підсумками роботи Магістерської програми «Археологія. Давня історія України», її досягненнями, здобутками та планами на майбутнє, а також обговорити актуальні питання археології. У роботі круглого столу взяли участь провідні археологи України, які працюють в Інституті археології НАН України, у НаУКМА та Київському університеті ім. Т. Шевченка, керівництво університету, журналісти.

Засідання відкрили декан факультету гуманітарних наук проф. НаУКМА **В.О. Щербак**, заступники директора Інституту археології НАН України д.і.н. **Г.Ю. Івакін** та д.і.н. **Д.Н. Козак**.

Після привітань усі гості мали змогу заслухати докладний звіт про діяльність магістерської програми за перші п'ять років від її керівника д.і.н., проф. НАУКМА **Л.Л. Залізняка** «Магістерська програма «Археологія та давня історія України» – 5 років успіхів та розчарувань». То з чим же прийшла програма до свого першого помітного ювілею? Чи виконується її мета — готувати сучасні кадри в археології? У НаУКМА працює 15 магістерських програм, археологія — одна з наймолодших серед них, але їй є чим пишатися.

З 2000 р. у Національному Університеті «Києво-Могилянська Академія» проводиться унікальний освітньо-науковий експеримент, який полягає у поєднанні новітніх освітніх технологій з академічною наукою. Уперше в історії української вищої освіти майбутніх археологів готують не університетські викладачі, а провідні науковці Інституту археології НАН України з високими науковими ступенями, величезним досвідом роботи на пам'ятках, бажанням поділитися знаннями з молоддю. Співпраця з Інститутом археології є надзвичайно важливою для магістерської програми: студенти можуть безпосередньо долучитись до наукового процесу, розвитку сучасної археології. Основу книжкового фонду програми становлять книги, подаровані бібліотекою Інституту.

Надзвичайно багата на археологічні пам'ятки Україна потребує багато фахових археологів,

© І.Г. ТАРАСЕНКО, 2006

яких у нас у 10-20 разів менше, ніж у розвинутих країнах Європи – Польщі, Німеччині, Франції, Великій Британії. Як наслідок, нестача професійних археологів почала компенсуватися когортами «чорних» археологів-грабіжників, які нищать історичну спадщину України. У наш час побутує стара радянська традиція, коли археологія фінансувалася за залишковим принципом і була відірвана від університету. відокремленість науки від університетської освіти шкодить їм обом. Утворюється замкнене коло, коли академічна наука катастрофічно старіє через брак у дослідницьких інститутах талановитої молоді, яка, в свою чергу, позбавлена можливості отримувати знання безпосередньо від їх творців.

Як відомо, перший університет Східної Європи — Києво-Могилянська Академія — був заснований майже чотири століття тому на зразок відомих західноєвропейських університетів. Відданість історичній традиції, а саме — узгодження університетських навчальних програм із сучасними нормами і тенденціями європейської освіти, зокрема і в галузі археології, створило сприятливі умови для ефективної підготовки кваліфікованих археологів нового покоління. Демо-кратичні засади організації освіти в НаУКМА дали змогу залучити потужний науковий потенціал Інституту археології НАН України для викладання в університеті.

Отже, 5 років тому в Національному Університеті «Києво-Могилянська Академія» відкрилася перша і донедавна єдина в історії української освіти дворічна магістерська програма «Археологія та давня історія України», зорієнтована на поглиблене і всебічне вивчення найдавнішого минулого України. Завдяки спільним зусиллям Києво-Могилянської Академії та Інституту археології НАН України майбутні фахівці з давньої історії нашої держави мають унікальну можливість прослухати понад 30 авторських курсів лекцій провідних археологів України.

Унікальність нової програми магістерської підготовки археологів у НаУКМА полягає у тому, що всі дисципліни читають провідні фахівці України з даної проблематики, що є нормою для кращих університетів Європи. Потужний науковий потенціал Інституту археології дає змогу залучити для читання лекцій безпрецедентну

Учасники конференції

кількість фахівців вищої кваліфікації: 6 докторів і 10 кандидатів історичних наук.

Безпосереднє поєднання академічної науки з вищою освітою гарантувало високий рівень знань майбутніх фахівців з археології та давньої історії і відкрило нові перспективи для пошуку та залучення здібної молоді до старіючої академічної науки. Зокрема, програмою випущено 42 магістри, 30 з яких вступили до аспірантури за спеціальністю або працюють в Інституті археології, тобто стали професійними археологами.

Надзвичайно високий коефіцієнт корисної дії магістерської програми у справі підготовки молодих українських археологів (близько 70 % випуску) пояснюється не лише її потужним науково-педагогічним потенціалом, але й численними додатковими заходами, які здійснюються з метою поліпшення навчального процесу.

Зокрема, програма шукає здібних до археології студентів не лише в стінах власного університету, а й по всій Україні.

Підготовка фахівців здійснюється в тісній співпраці з провідною археологічною установою Інститутом археології НАН України.

Створено спеціальну археологічну експедицію НаУКМА, в якій студенти знайомляться з археологією на практиці.

Регулярно видаються збірки статей «Археологічні студії» у серії «Магістеріум» та проводяться наукові конференції.

Плідну співпрацю налагоджено з американськими колегами з Техаського університету, які започаткували щорічні стипендії для кращих студентів-археологів, забезпечують програму новітньою оргтехнікою, фінансують спільні ук-

раїнсько-американські видання, зокрема збірку «Археологія у Києво-Могилянській Академії». Кращі студенти проходять практику у міжнародній експедиції у Херсонесі під керівництвом проф. Д. Картера.

Відкрито аспірантуру зі спеціальності «археологія», де вже працюють над кандидатськими дисертаціями 10 випускників програми.

Провідними викладачами програми підготовлено і видано підручник нового покоління для вищої школи «Археологія України», за яким, сподіваємося, навчатиметься ще не один випуск молодих археологів Києво-Могилянської Академії та багатьох інших університетів України.

Одночасно з підведенням підсумків п'ятирічної діяльності магістерської програми з архео-

Д.і.н., проф. Л.Л. Залізняка та д.і.н. Г.Ю. Івакіна

логії відбулося обговорення актуальних питань археології України:

- Підготовка археологів у НаУКМА – сучасний стан і перспективи.
- Археологія і молодь – любов без взаємності.
- Археологічні видання НаУКМА.
- Новий підручник «Археологія України».
- Археологія в сучасній Україні: білі консерватори і чорні патріоти.
- Українська археологія і спонсорство.
- Перспективи археології у незалежній Україні.

Докладніше про залучення коштів для розвитку археології у НаУКМА присутні змогли дізнатися від одного з викладачів програми д. і. н., проф. НаУКМА **В.М. Зубаря**. Про створення нового підручника детально розповів д. і. н. проф. НаУКМА **В.В. Отрощенко**. Наболілу тему охорони пам'яток та «чорної археології», відому як знаним археологам, так і студентам, піднято у доповіді к. і. н. **Я.П. Гершковича**, обговорювали багато присутніх. Не менш цікавими були й виступи к. і. н. **О.Г. Корвін-Піотровського**,

к. і. н. **М.Ю. Відейка**, головного редактора журналу «Час UA», який, зокрема, зазначив, що для розв'язання проблеми охорони національної спадщини важливими є виступи та заяви археологів у ЗМІ; професорів Київського національного університету ім. Т.Г. Шевченка **Р.В. Терпиловського** та **М.І. Гладких**.

Археологія України – це державна справа. Опікуватися нею повинні не лише фахові археологи Інституту археології НАН України, окремі університети та іноземні спонсори. Вона має стати предметом постійної уваги української держави, вітчизняних масмедіа та спонсорів, які поки що, на відміну від іноземців, не поспішають підтримати українську археологію.

Продуктивна підготовка кваліфікованих молодих археологів та активна наукова діяльність археологів НаУКМА за останні роки зробили Києво-Могилянську Академію одним із центрів археології в Україні.

Одержано 12.03.2006